

Sygn. akt VII K 32/17

WYROK ŁĄCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce

w składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Front

Protokolant: Piotr Jąłoza

przy udziale prokuratora Jana Andrejczuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 maja 2017 r. w Hajnówce

sprawy P. O., syna M. i H. z domu C., urodzonego w dniu (...) w H.

skazanego wyrokami:

1) Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 13.08.2013 r. sygn. akt VII K 150/13 za czyn popełniony w dniu 15.01.2013 r. z art. 279 § 1 kk w zb. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 kk na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 (cztery) lata,

- w okresie próby skazanego oddano pod dozór kuratora oraz zobowiązano do naprawienia szkody,

- postanowieniem z dnia 26.01.2016 r. sygn. VII Ko 1107/15 zarządzono wykonanie kary,

2) Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 25.03.2016 r. sygn. akt VII K 28/16, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 20.09.2016 r. sygn. VIII Ka 373/16, za:

a) czyn popełniony w dniu 18.07.2015 r. z art. 157 § 1 kk na karę 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności,

b) ciąg dwóch przestępstw z art. 190 § 1 kk popełnionych w dniach 19.07.2015 r. i 7.08.2015 r. na karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 91 § 2 kk orzeczono karę łączną 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności.

o r z e k a:

I. na podstawie art. 85 § 1, 2 i 3 kk, art. 85 a kk, art. 86 § 1 kk w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw z dnia 20.02.2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 396) wymierzoną wobec skazanego P. O.:

1) karę orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 15.01.2013 r. sygn. akt VII K 150/13,

2) karę łączną orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 25.03.2016 r. sygn. akt VII K 288/14, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 20.09.2016 r. sygn. VIII Ka 373/16,

łączy i wymierza mu karę łączną 1 (jednego) roku i 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności,

II. w pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu pozostawia do odrębnego wykonania,

III. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonej kary łącznej zalicza skazanemu okres kary odbytej dotychczas w sprawie sygn. VII K 28/16,

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata B. F. kwotę 120 (stu dwudziestu) złotych powiększoną o kwotę należnego podatku VAT w wysokości 23 % w kwocie 27,60 (dwudziestu siedmiu złotych sześćdziesięciu groszy) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu

V. zwalnia skazanego od kosztów sądowych, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt VII K 32/17

UZASADNIENIE

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na skutek zawiadomienia z Aresztu Śledczego w Hajnówce z urzędu wszczęto postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec skazanego P. O. obejmującego wyroki Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejskowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 13.08.2013 r. w sprawie sygn. VII K 150/13 i z dnia 25.03.2016 r. w sprawie sygn. VII K 28/16.

W oparciu o załączone akta poszczególnych spraw oraz kartę karną ustalono, że P. O. został skazany następującymi wyrokami Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejskowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce:

1) z dnia 13.08.2013 r. w sprawie sygn. akt VII K 150/13 za czyn popełniony w dniu 15.01.2013 r. z art. 279 § 1 kk w zb. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 kk na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata,

- w okresie próby skazanego oddano pod dozór kuratora i zobowiązano do naprawienia szkody,

- postanowieniem z dnia 26.01.2016 r. w sprawie sygn. VII Ko 1107/15 zarządzono wykonanie kary,

2) z dnia 25.03.2016 r. sygn. akt VII K 28/16, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 20.09.2016 r. sygn. VIII Ka 373/16, za:

a) czyn popełniony w dniu 18.07.2015 r. z art. 157 § 1 kk na karę 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności,

b) ciąg dwóch przestępstw z art. 190 § 1 kk popełnionych w dniach 19.07.2015 r. i 7.08.2015 r. na karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 91 § 2 kk orzeczono karę łączną 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności

W chwili obecnej skazany odbywa karę 5 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku sygn. VII K 28/16. Do odbycia pozostaje kara 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku sygn. VII K 150/13. Koniec kar przypada na dzień 4.01.2019 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: odpisów wyroków wraz z danymi wykonaniu kar w sprawach jednostkowych, opinii o skazanym, informacji o pobytach i orzeczeniach oraz pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 569 § 1 kpk przesłanką do wydania wyroku łącznego jest zajście warunków do orzeczenia kary łącznej w stosunku do osoby prawomocnie skazanej lub wobec której orzeczono karę łączną wyrokami różnych sądów.

Przed przejściem do rozważań szczegółowych należało poczynić uwagę dotyczącą stanu prawnego będącego podstawą orzekania w niniejszej sprawie. Wiązało się to ze zmianami wprowadzonymi w instytucji kary łącznej przez ustawę z dnia 20.05.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r. poz. 396), skutkiem których regulacja ta była odmienna od obowiązującej w dacie popełnienia przez skazanego części przestępstw. Nowelizacja wprowadziła ponadto odmienne od dotychczasowych zasady kształtowania kary łącznej.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy zmieniającej, przepisów dotyczących kary łącznej w nowym brzmieniu co do zasady nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem jej wejścia w życie. Wprowadzono jednak wyjątek dotyczący sytuacji, gdy potrzeba orzeczenia kary łącznej wynika z faktu prawomocnego skazania już po dniu wejścia w życie ustawy. Wówczas zastosowanie znajdują przepisy w brzmieniu nadanym nową ustawą, także do kar orzeczonych przed jej wejściem w życie. Powołany przepis wprowadza unormowanie szczególne w stosunku do zasady wyrażonej w art. 4 § 1 kk, stanowiące odstępstwo od jej stosowania. Wyraża się ono w tym, że w rozważanym zakresie (ale tylko w nim) wyłącza się stosowanie ustawy nowej do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem jej wejścia w życie, z tym że to wyłączenie nie dotyczy wypadków, w których zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem już po tym dniu. W takim zakresie przepis ten wyłącza stosowanie art. 4 § 1 kk (por. orz. SN z dnia 27.01.2017 r. sygn. V KK 315/16). Krótko mówiąc, jeżeli wobec osoby skazanej wyrokami różnych sądów zapadł choćby jeszcze jeden wyrok, który uprawomocnił się już po dniu 1.07.2015 r., zastosowanie do wyroku łącznego będą miały przepisy nowe.

Wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 25.03.2016 r. w sprawie sygn. VII K 28/16, zmieniony następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 20.09.2016 r. sygn. VIII Ka 373/16, uprawomocnił się w dniu 20.09.2016 r., a więc po dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej, co w świetle przytoczonych regulacji intertemporalnych skutkowało koniecznością posługiwania się w tej sprawie przepisami ustawy nowej.

I tak, zgodnie z art. 85 § 1-3 kk, jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną. Podstawą kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu w całości lub w części kary lub kary łączne za popełnione przestępstwa. Jeżeli jednak po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które orzeczono karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczona kara nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu.

Uwagę zwrócić tu należy na zastrzeżenie, że łączeniu podlegać mogą jedynie kary „podlegające wykonaniu”. Wykluczeniu ulegają zatem kary w całości wykonane, jak również kary uznane za wykonane. Nowelizacją z 20.02.2015 r. uchylono art. 92 kk stanowiący, że: "Wydaniu wyroku łącznego nie stoi na przeszkodzie, że poszczególne kary wymierzone za należące do ciągu przestępstw lub zbiegające się przestępstwa zostały już w całości albo w części wykonane". Wskazuje to na zmianę przyjętej reguły. Jeżeli zatem wobec skazanego zostały wykonane wszystkie orzeczone względem niego kary, ewentualnie wykonaniu podlega tylko jedna kara, to brak jest możliwości wydania wyroku łącznego, który karą łączną obejmowałby kary w całości już wykonane (tak: red. prof. dr hab. Michał Królikowski, prof. dr hab. Robert Zawłocki w: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 1–116, Wyd. 4, Warszawa 2017).

W tej sprawie w dacie orzekania wykonywane były dwie kary orzeczone wyrokami o sygn. VII K 28/16 (5 miesięcy pozb. wol.) i sygn. VII K 150/13 (1 rok i 6 miesięcy pozb. woln.).

Zgodnie z art. 86 § 1 kk karę łączną wymierza się w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. Art. 85 a kk nakazuje, aby brać przy tym pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze

i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Przy orzekaniu kary łącznej mogą mieć w związku z tym zastosowanie różne systemy: system kumulacji, polegający na podsumowaniu (skumulowaniu) kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa; system absorpcji (pochłaniania), według którego najsurowsza z kar wymierzonych staje się karą łączną; system redukcji, w którym karę wynikającą z sumy kar jednostkowych obniża się (redukuje) według przyjętego kryterium (np. ustawodawczej górnej granicy danego rodzaju kary, przyjętej zasady nadzwyczajnego zaostrzenia), wreszcie system asperacji (podwyższenia), w którym najwyższa kara jednostkowa podlega zaostrzeniu w przyjęty przez ustawodawcę sposób. Należy podkreślić, że polski ustawodawca uwzględnia elementy wszelkich tych systemów, przyjmując system mieszany.

Kara łączna wymierzana w ramach wyroku łącznego ma stanowić swoiste podsumowanie przestępczej działalności skazanego, który poddany był osądowi w różnych, toczących się niezależnie od siebie postępowaniach. Z tego względu na wymiar kary łącznej nie ma wpływu ani stopień zawinienia z jego funkcją limitującą, ani stopień społecznej szkodliwości poszczególnych przestępstw. Decydujące znaczenie ma zaś względ na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej, oraz charakter związku zachodzącego pomiędzy pozostającymi w zbiegu przestępstwami. Wymierzając karę łączną sąd powinien rozważyć przede wszystkim, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono kary, istnieje ścisły związek podmiotowy lub przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub w ogóle go brak (por. orz. SN z dnia 15.05.1990 r., sygn. IV KR 80/90). Charakter więzi zachodzących między pozostającymi w realnym zbiegu przestępstwami, objawiającej się bliskością (zwartością) czasową, ale i popełnieniem czynów powiązanych ze sobą wspólnym zamiarem czy ciągiem działań sprawcy sprawia, że przy tego typu sytuacjach zaciera się indywidualny charakter poszczególnych przestępstw, a ponownej oceny wymaga całe zjawisko, na które złożyły się wszystkie przypisane czyny (por. orz. SA w Gdańsku z dnia 5.11.1998 r., sygn. II Aka 260/98).

Nie istnieje przy tym jakikolwiek nakaz kierowania się wyłącznie dyrektywą absorpcji w odniesieniu do każdego skazanego. Przy wymierzaniu kary łącznej zastosowanie zasady pełnej absorpcji nie jest więc żadnym obowiązkiem sądu orzekającego czy też punktem wyjścia przy dokonywaniu prawidłowej oceny wymiaru kary łącznej. Jest przy tym oczywiste, że orzeczenie kary łącznej nie musi przynosić skazanemu korzyści, to jest orzeczenia kary łącznej w wymiarze niższym od arytmetycznej sumy poszczególnych kar. Stąd zastosowanie którejkolwiek z zasad: absorpcji, asperacji czy kumulacji przy orzekaniu tak kary łącznej, jak i wydawaniu wyroku łącznego uwarunkowane jest przede wszystkim relacjami zachodzącymi pomiędzy prawomocnie osądzonymi czynami, objętymi tymże skazaniem. Relacje te sprowadzają się do określenia, jak bliski związek przedmiotowo-podmiotowy łączy te czyny oraz w jakich odstępach czasu zostały one popełnione. Im bliższe są te relacje, tym bardziej wyrok łączny powinien być zbliżony do dopuszczalnego minimum, uwarunkowanego wysokością kar orzeczonych za przestępstwa objęte tym wyrokiem (por. orz. SN z dnia 23.03.2016 r. sygn. IV KK 70/16).

Jakkolwiek przy orzekaniu kary łącznej możliwe jest zastosowanie zarówno zasady pełnej absorpcji, jak i zasady pełnej kumulacji, to jednak należy pamiętać, że zastosowanie każdej z tych zasad jest rozstrzygnięciem skrajnym, które może być stosowane wyjątkowo i wymaga wnikliwego umotywowania w uzasadnieniu wyroku (por. orz. SN z dnia 2.12.1975 r., sygn. Rw 628/75).

Całkowitą absorpcję można w szczególności zastosować albo wtedy, gdy wszystkie czyny wykazują bardzo bliską więź podmiotową i przedmiotową, albo orzeczone za niektóre z czynów kary są tak minimalne, że w żadnym stopniu nie mogłyby rzutować na karę łączną, albo też istnieją jakieś inne szczególne okoliczności dotyczące osoby skazanego. Przeciwno oparciu wymiaru kary łącznej na dyrektywie absorpcji przemawiać może z kolei fakt naruszenia przez sprawcę różnych dóbr prawnych, np. życia i zdrowia oraz mienia przez zachowania podjęte w różnym miejscu i czasie w stosunku do różnych osób pokrzywdzonych (por. orz. SN z dnia 23.06.1987 r., sygn. IV KR 55/86).

Przenosząc powyższe regulacje na grunt niniejszej sprawy stwierdzić w pierwszej kolejności należało, że kara łączna mogła zostać orzeczona w wymiarze od 1 roku i 6 miesięcy do 1 roku i 11 miesięcy pozbawienia wolności. W ocenie

Sądu brak było podstaw do zastosowania systemu pełnej absorpcji, a najwłaściwszym rozwiązaniem było przyjęcie pośredniego systemu asperacji.

Do wniosków takich prowadziło przede wszystkim porównanie pozostających w zbiegu realnym przestępstw pod kątem łączących je relacji podmiotowo – przedmiotowych, a te trudno było określić jako szczególnie bliskie. I tak, pierwsze przestępstwo (sygn. VII K 150/13) stanowiło kradzież z włamaniem, natomiast przestępstwa z wyroku sygn. VII K 28/16 polegały na pobiciu i kierowaniu gróźb wobec babci skazanego. Zarówno motywacja oraz naruszone dobra prawne były zatem diametralnie różne. Pierwsze przestępstwo było skierowane przeciwko mieniu, a jego popełnienie motywowane było chęcią uzyskania korzyści majątkowej, pozostałe zaś godziły w takie dobra chronione, jak zdrowie i życie oraz wolność osobistą pokrzywdzonej. Istotnym spoiwem nie były także okoliczności przedmiotowe, odnoszące się do czasu i miejsca popełnienia przestępstw. Przestępstwa z obu wyroków dzielił poza tym znaczny odstęp czasu. Uwagi co do braku bliższych związków nie były również kwestionowane przez obrońcę skazanego.

Nie zachodziła także sytuacja, aby szkodliwość społeczna któregośkolwiek z przestępstw wyraźnie dominowała nad szkodliwością pozostałych, tak aby mogło to prowadzić do całkowitego jej pominięcia przy wymiarze kary łącznej. Każde z analizowanych przestępstw niosło ze sobą swój ładunek społecznej szkodliwości, a to z kolei również stało na przeszkodzie zasadzie absorpcji. Przyjęcie w tych okolicznościach tego właśnie systemu kłóciłoby się z elementarnym poczuciem sprawiedliwości i prowadziło de facto do bezkarności za któreś z popełnionych przestępstw.

Decydując o karze łącznej wzięto także pod uwagę opinię z Aresztu Śledczego w Hajnówce na temat zachowania skazanego w warunkach izolacji więziennej, którą ocenić można było jako dosyć przeciętną. Skazany w trakcie pobytu w Areszcie funkcjonuje prawidłowo, nie wyróżnia się ani negatywnie, ani pozytywnie. Nie był karany regulaminowo, ani też nie otrzymywał nagród. Karę odbywa w systemie zwykłym.

Biorąc powyższe pod uwagę, adekwatna zdaniem Sądu była kara łączna 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Kara w tym wymiarze w sposób najwłaściwszy przyczyni się do realizacji przytoczonych wcześniej dyrektyw wymiaru kary łącznej oraz celów w zakresie prewencji ogólnej i indywidualnej. Krytycznie w tym kontekście ocenić należało, że skazany w okresie próby z wyroku sygn. VII K 150/13 w najmniejszym nawet stopniu nie wykonał obowiązku naprawienia szkody.

W pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu pozostawiono do odrębnego wykonania.

Na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczono okres kary odbytej dotychczas w sprawie sygn. VII K 28/16.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu orzeczono na podstawie § 17 ust. 5 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016 poz. 1714)

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 624 § 1 kpk.